

Megjelenik reggeli és esti kiadásban, tehát mindennap a délutáni órákban.

Előfizetési díj:

Egész évre 10 ft, félévre 5 ft 50 kr., évnegyedre 3 ft, egy óra 1 ft. — Az esti kiadás külön küldésért a vidékre: Egész évre 1 ft 50 kr., fél-évre 80 kr., évnegyedre 50 kr., egy óra 20 kr.

Szerkesztői szállás: belső-tordautca 122. sz. Kiadó-hivatal: A tanácsház mellett, az emelet hátsó részében.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI LAP.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorért 1-ször 7 kr. 2-ször 6 kr. 3-szor 5 kr. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. — Hirdetések felvételnek: Helyben: a kiadó-hivatalban és Demjén László könyvkereskedésében. Pesten: Zeisler M. (király-utca 60. sz.) Bécsben: Haasenstein és Vogler-nél (Neuer-Markt 11. sz.) Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.) Rudolf Mosse off. Zeitungs-Agent.

Nyitlertti cikkek:

sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez címzendők. — Előfizetések s hirdetési díjak a vidékről a szerkesztőséghez, helyben a kiadó-hivatalhoz küldendők be.

T. cz. olvasóinkhoz.

A „Kolosvári Közlöny“-t akkép alakították át, hogy reggeli és esti kiadásban jelenjen meg, a legújabb híreket és tudósításokat is legelőbb hozza, mindennap széthordatván, illetőleg szétküldetvén délutáni órákban.

Jelszavunk: a haza és nemzet mindenek fölött! E zászló alatt fogjuk védelmezni híven, kitartással, Magyarország és polgártársaink érdekeit.

A bel- és külügyekről hozunk eredeti vezér- és másodcikkeket, azon publicistikáik tollából, kik politikai írói pályájukat Magyarország legnagyobb lapjaiban kezdték meg, s a tollat a legnehezebb időkben sem tették le, akkor sem, midőn sokan elnémutak, mert a sajtó vétségei fölött hadi törvényszékek ítélték, zsarnokoskodtak. Az ország házából egy jeles írótl kapjuk tudósításainkat. Lesznek érdekes pesti és bécsi leveleink. Adunk válogatott Tárcaikat és bőrszatért egy volt-honvéd szakavatoll tollából. Lesznek eredeti távirataink, érdekes újdonság rovatunk és szemszemzedett apróságok. Nagy gondot fordítunk városunk, a törvényhatóságok és községek ügyeire is, jóhírű közölmények a városunk nagy számmal ajánlva fel becses támogatásukat.

Tizenöt évi fennállásunk alapján eszközölök az átalakítást, mely szerint tisztelt olvasóink kezébe mi adjuk mindennap a legelőbb lapot.

Előfizetési feltételek:

Egy évre 1871 jan.—dec.	10 ft — kr. o. é.
Félévre „ jan.—jun.	5 „ 50 „ o. é.
Évnegyedre „ jan.—mart.	3 „ — „ o. é.
Két óra „ jan.—febr.	2 „ — „ o. é.
Egy óra „ „	1 „ — „ o. é.

Az esti kiadás külön küldésért a vidékre 1 ft 50 kr. Félévre „ „ „ „ „ 80 „ Évnegyed „ „ „ „ „ 40 „ Két óra „ „ „ „ „ 30 „ Egy óra „ „ „ „ „ 20 „

Az előfizetési pénzeket úgy az esti kiadás külön küldésért járó díjakat a „Kolosvári Közlöny“ szerkesztőségéhez (bel-tordautca 122 szám) kérjük beküldeni, mit t. előfizetőink postautalványokkal legcélszerűbben tehetnek.

Helyi előfizetéseket elfogad a szerkesztőség (b-tordautca 122. szám) és Demjén László könyvkereskedése (piacszor Fröhlich-ház.)

A helyi hirdetések Demjén László könyvkereskedésében s a „Kol. Közlöny“ kiadó-hivatalában (Piacszor zálogház-épület, az emelet hátsó részében) vétetnek fel a legmértányosabb díjak mellett.

Egyes példányok Demjén László könyvkereskedésében 4 kr. o. é. kaphatók.

A „reclamatiók“ a kiadó hivatalhoz intézendők. Kolozsvárt, januárban 1871.

A „Kol. Közlöny“ szerkesztősége.

Pest, január 18.

(K) A legközelebb lefolyt napokban oly tárgyakal foglalkozott az országgyűlés és a delegatio is, melyek szinte azt sejtették az emberrel, hogy Hannibal anre portas.

A képviselőház az ujonczozási törvényjavaslat fölött tanácskozott, míg a delegatio s ennek különösen Lajthán-túli része, a közös hadügyministerium budgetjét vitatta meg.

Hogy az első tárgyan mi lett az eredmény, arról értesítve vannak önök, de nem tudom, reflektáltak-e Beust gróf azon nyilatkozatára, melyet a delegatio ülésében tett akkor, midőn a hadügyi budget volt szönyegen.

„A jó viszony szilárdítása porosz, — respective Németország irányában mondá — ő exja — azon mérvben fogna előmozdítani, a mily mérvben meggyőződnek Németországban is arról, hogy Ausztria szintén respectabilis tényezőnek tekintendő!

E nyilatkozat nagyon hűségesen s természetesen jellemzi a helyzetet.

Poroszország csak azon arányban fogja növelni rokonszenvét s barátságát irántunk, a mily arányban bebizonyítjuk, miszerint a barátságra érdemesek vagyunk, az az: a minő arányban fog állni hadi erőnk az övéhez képest.

Tehát, si vis pacem, para bellum.

A birodalmi kancellár főleg idézett szavai némelyek előtt feltűnést okoztak, mert sokan már isten tudja miféle mumust láttak bennök, és azt követelték, hogy még vége sincs a vérlázító háborúnak s Beust talán már egy másik háborúra akar szövetségzni Bismarckkal, — de ki ellen, azt persze senki sem tudta, pedig a dolog nagyon egyszerű, és Beustnak tökéletesen igaza volt.

Ha bármelyik állam jó viszonyban ohajt egy másik állammal állni, a mi kisebb nagyobb mértékben szövetséget jelent, — habár ez nem mondatik is ki nyíltan, — bizonyára nem fog gyöngye állam barátságára vágni, olyanéra t. i. melynek csak ő nyújtson szorongatására esetére támogatást, de attól — ha a szükség úgy kíváná — viszont segélyt ne várhasson, minőlfogva természetesen, miként igyekeznünk kell minden tekintetben oly karba jutni, hogy más államok áhitozzák barátságunkat, és ily karba — fájdalom! csak akkor jutunk, ha hadseregünk minél impozansabb lesz, tehát annak tökéletességében, teljes felszerelésén kell fáradoznunk, a mihez pénz

kell, vagy ha ez nincs, — a mint hogy nálunk csakugyan nincs, hifel.

Szomorú, miszerint a XIX-ik században csak ágyukkal biztosíthatják az államok existenciájukat, — de ha már így van, nem volna-e badarság, nem uszni az árral, és zsebbe dugott kezekkel nézni, miként szerelik fel magukat a többi országok, anélkül hogy mi, akár önvédelmünkre, akár a támadás eventualitására, — mert ennek esete is előfordulhat ám — szintén gondoskodnánk magunkról?

Készség kivül az a helyes politika, a mely oda tudja vinni a dolgot, hogy még oly államok is keressék barátságunkat, melyek nem igen rokonszenveznek velünk, azonban e célzt csak úgy érthetjük el, ha inponálunk nekik, azaz ha okuk van, ha nem is félni, legalább tartani tőlünk.

Ily respectabilis tényezővé most csupán jól szervezett hadsereg által lehetünk, tekintélyt csak az ad a mai időkben, organizatióját tehát be kell fejezni, és ez pénz nélkül nem eszközölhető.

Hogy aztán a legbensőbb viszony, barátság, szövetség üdvös-e vagy nem, hogy meddig tartson, hol legyen a határpont, melyen túl megszűnjék az lenni, ez más kérdés.

A tény csak az, mikép gyöngye állam, valamint tekintélyvel, befolyással nem bír ember barátságát soha senki sem keresi, mert nem talál szövetségében támaszt, pedig ez a fő.

Most ovakodunk fejtegetni, mennyire volna reánk nézve hasznos a porosz benső barátság, bizzuk ezt a felelős kormány megfontolására s elhatározására, csak reflektálni akartunk Beust főlebbi nyilatkozatára, elmondtuk rég ez éneket, melyekhez most még ezt toldjuk: Qui vult finem debet velle et media.

Népnevelés-ügy.

I.

Alsó-Féjérmegye, január elején, 1871.

Jól tudom ugyan, tisztelt szerkesztő úr, hogy a politikai lapok olvasóit ez idő szerint Európa két nagy culturezete közt dülő élet-halál-harcz tartja lázas izgalomban, s hazánk esendesebb társadalmi mozgalmait csekélyebb figyelemben részesülnek, — de azért szükségesnek látom, hogy hírlapjaink, mint a kór hű krónikái, a közérdekű társadalmi mozzanatokra is nyilvánosságban tartsák. — Ezen meggyőződésnek adok kifejezést, midőn megyénk népnevelési állapotjáról, nevezetesen az utolsó félévben felmerült jelentékenyebb mozzanatokról e lapok tisztelt olvasóinak rövid tárgyalgós áttekintéssel szolgálok. Talán leghelyesebben teszok, ha előadásomat megyei iskolatanácsunk legközelebbi (dec. 28-án tartott) rendes gyűlésének tárgyaival, illetőleg tanfelügyelőségi előterjesztéssel kapcsolom össze.

Első tanfelügyelőnk Gáspár János úr szives üdvözléttel fogadván az összegyűlt tanácsagokat, mindenek előtt bemutatta iskolatanácsunknak most először megjelent négy tagját u. m.: az ágostai ev. felekezethek végváhára megválasztott képviselőjét t. Greger Jakab nagy-enyedi lelkész úr személyében, továbbá t. Török Dániel Gyula-Fehérvár sz. kir. városa küldöttét, Bogdán Lajos és Csató János megyei választott képviselőket, kik is az utasításban előszabott esküt ünnepélyesen leteszik. — A bizalmi férfiakul behitt néptanítók közül Gerger Mór ág. tanító elköltözvén tankerületünkől, helyébe bizalmi férfinak Kestner Sámuel monorai ágostai v. néptanítót választottuk meg.

Ezután előterjeszti tanfelügyelőnk, hogy a képezdét nem végezhetett néptanítóink póttanítására iskolatanácsunk által, megyénk nagy kiterjedése s a havason compact lakó romáok tekintetéből, három helyre u. m.: Nagy-Enyedre, Gyula-Fehérvárra és Abrudbányára kérelmezett hathetes képezdei tanfolyamot a résztvevő tanítók 50 kr. napidíjával együtt mélyen tisztelt culturministerünk készörömet engedélyezte; mindhárom tanfolyamot tanítási eszközökkel gazdagon felszerelte; mind háromra ügybűző és szakértő tanárokat bizott meg. — Ily előzmények után azt gondolná a szives olvasó, hogy ennyi előzékenység, ilyen kedvező s talán többé vissza sem térő alkalomnyújtás a magyar felelős kormány részéről a legkedvezőbb fogadtatás — és minden oldalú támogatásban részesült az illető politikai és egyházi hatóságok részéről, melyek e humanus, minden felekezeteségi és nemzetiségi féltékenységen fölülláló czél kivételében szives segédkezésre mind a culturminister ő nagyméltósága, mind a tanfelügyelőség által megváltak találva. Bár úgy történt volna minden részről! De fájdalom, nemcsak némely politikai közeg járt el lágyelműen a megbizottakban, hanem egyik tekintélyes egyházi hatóságunk egyenesen meg is vonta szükséges támogatását. Név szerint a görög-keleti egyházi főhatóság egyfelől autonomicus kormányzata elfogult, másfelől azon különös okoskodásból kiindulva, hogy felekezeti népis-kolainak szervezése, tanítóinak kiképzése körül hét éves

tanítóképezdeje — s évenkénti pár napig tartó tanítói conferentiájával immár eleget tett a népiskolai törvény rendeleteinek — inderecete eltöltötte sok, még normalis iskolát is alig végzett consortansait az érdekekben megnyitott képezdei póttanfolyam látogatásától . . . Ez az oka, hogy az Abrudbányára kiválóan e felekezeti érdekekben engedélyezett képezdei tanfolyamot az illető tanítók nagyszomorságára nem lehetett megnyitni, nem mervén egyházhatalóságuk ellenzésével szemben a kitűzött időre megjelenni.

Annál nagyobb erély- és büzgőséggel nyílt meg mult év augusztus 8-n másik két póttanfolyamunk Nagy-Enyeden és Gyula-Fehérvárt, hová a felhívott tanítók tetemes része saját jószántából, sőt 23 görög-keleti tanító a főlebb vázolt tiltakozás ellenére jelent meg, s az egész cursust september 20-ig szorgalommal és ügyszeregettel hallgatta, melyről mind derék tanáraink, mind tanfelügyelő úr hivatalos látogatásai s a tanfolyam bezárásakor tartott családias colloquiumok bizonyoságot tesznek. Név szerint a nagy-enyedi tanfolyamot 36 előjegyzett tanító közül 34 (köztük 5 más törvényhatóságbeli) végezte, és pedig 15 kitűnő, 17 dioséretes, 2 elégséges szorgalom- és eredménnyel. Nemzetiség szerint 17 magyar (11 református, 5 róm. cath., 1 unitárius.) és 17 román (9 görög cath., 8 görög-keleti.) E tanfolyam vezetője t. Vajna Antal, rendes tanárai Székely Ferencz, mindketten a helybeli főtanodától, és Popescu János, görög-keleti lelkész-tanító Diódról. Szakértő és megnyerő módú tanáraink fáradhatlan buzgósága s a főtanodai igazgatóság szivesége nagy köszönetet érdemelnek. Ez utóbbi nemcsak tanhelyiséget, hanem a tanítók egyrésztének szállást is adott s elemi tanodája osztályait megnyitotta a gyakorlati hospitálásra. Ezen kivül a helybeli virágzó kisedődvői igazgatóság a legszivesb készséggel fogadta mindig a sürűen látogató tanítókat.

A „Kol. Közl.“ eredeti távsürgönye.

Feladott Pesten jan. 21. 9 óra 50 p. délelőt.

Érkezett Kolozsvára jan. 21. 11 ó — p. délelőt.

Werder állítólag üldözi Bourbakit. Párisból sikertelen kitérés történt, a porosz tudósítások szerint. A francziák Párison kívül állanak támadásra készen. 24 üteg indult Amerikából a francziák számára.

Gr. Andrássy minisiterelnök beszéde, a képviselőház jan. 17-ki ülésében.

T. ház! A szönyegen forgó kérdés nem először tárgyalatik e házban. Ismételve elmondattak már az okok és ellenokok itt és a tulsó oldalon; ismételve határozott e kérdésben már a t. ház is. Tekintve azon számot teendők, melyek a jelen ülészakban az országgyűlésnek elintézésére váruak, megvallom, nem szeretném magamra vállalni azon felelőséget, hogy a discussiót bármilyen módon meghosszabbítsam; ezért csak a lehető legrövidebben fogom elmondani azon indokokat, melyek miatt a kormány az osztályok előadóiól alakult közp. bizottság javaslatát el nem fogadhatja. (Halljuk!) Mielőtt azonban erre áttérnék, néhány észrevételt akarok tenni azokra, mik itt a tulsó oldalról mondatk. (Halljuk!)

Az igen t. előadó ur azt állítá, hogy mi itten kiküszöbölni akarunk egy oly címet, mely eddig használtatott. Ezen állítás nem felel meg a tényállásnak; (Halljuk!) ellenkezöleg a képv. urak ott a tulsó oldalon akarják kiküszöbölni azon címet, mely már másodsorú fogadtatott el a törvényhozás által (Ugy van! jobbfelől. Ellenmondás balról.) Ma az ujonczozási törvényről szölvünk, melynek czime gyanánt már kétszer a „magyar sorhadi csapatok“ kitétel állapítatott meg: tehát ha most ezen cím megváltoztatnék és helyébe a „magyar hadsereg“ kifejezés tételnek, nem mi kiküszöbölök ki, hanem a t. képviselő urak a tul oldalon tognák kiküszöbölni a már kétszer elfogadott címet (Ugy van! a jobb-oldalon.)

Azt is mondatá a t. képviselő úr, hogy az indítványba hozott új cím által nem szándékolatik különálló magyar hadsereg alakítása. A tegnapi hallottak után azt kell hinnem, hogy e kérdésben az ellenzék tagjai közt teljes egyetértés nem létezik, a mennyiben az ellenzék egyik igen tisztelt vezére, Tisza Kálmán képv. úr azt mondatá, hogy szükséges, miszerint mindazon gátak szüntettesenek meg, melyek egy külön magyar hadsereg megalakítását akadályozzák. E két nézetet nem tudom összeegyeztetni, s ennek következtében, a nélkül, hogy a t. előadó urnak jóhiszenőségét legkevésbé is kétségbe vonnám, azt gondolom, hogy a tény úgy áll, mint azt Tisza Kálmán úr mondatá, és pedig azért hiszem ezt, mert dacára azon parlamentaris szabálynak, mely szerint elmentél által felhozott indokot mindig valódi indoknak kell

elismerni, egyet még sem ismerhetek el, — mert nem valószínű, — hogy t. i. az ellenzék, mely külön indítványt tett egy külön hadsereg felállítására s így azt az egész éven át akarja: csak éppen azon perczben ne akarja, mikor velünk a „magyar hadsereg“ címet oly helyen, hová nem alkalmazható, akarja elfogadtatni (Élénk tetszés jobbfelől). A t. előadó úr továbbá igyekezett bebizonyítani azt is, hogy mi fokontint törekedtünk a nemzetnek a hadügyi körüli jogait feladni; mire nézve azt gondolom, hogy egy rövid visszapillantás a multra igen világos ellenadatokat fog szolgáltatni. — 1867-ben az ujonczok minden ellenelés nélkül, a magyar ezredek kiegyezésére“ ajánlattak meg, sőt — mint ezt a kezzenben levő „Napló“ bizonyítja — maga Debreczen város igen t. képviselője volt az, ki e címet indítványba hozta 1868-ban, midőn a kiegyezési törvény nem volt ugyan még szentesítve, de a ház által elfogadva, — az ujonczok megajánlásánál ugyanazon cím használtatott s a „Napló“ szerint a ház egyik részéről sem tétellett az ellen kifogás.

Később azután ő Felsőge parancsából és engedélyvel alakítottak a hadseregben magyar műszaki csapatok.

Ezután indítványoztatott és fogadtatott el a mi részünkről is izmiképpen ezen kitétel: „magyar hadcsapatok“, azért, mert már ekkor az „ezred“ kitétel nem felelt volna meg a tényállásnak, mert voltak más csapatok is, melyeket ezredeknek nevezni nem lehetett. Később azután a t. képviselő urak a baloldalon a „magyar hadsereg“ mint az összes hadsereg kiegyezési része“ címet követelték; ma már nem ezt, hanem egyenesen a „magyar hadsereg“ címet követelik. Ebből tehát az következik, hogy a t. baloldal a cím kérdésében minden alkalommal tovább és tovább ment.

A kormány azonban és a többség, mely azt nézetében pártolta, egyszerűen azon címet használta, mely a törvénynek és a ténynek felelt meg, nem adott fel semmi jogot, de nem is igyekezett a fennálló törvénynek más magyarázatot adni, mint annak adni lehet, és ezt én véghetetlen lényeges dolognak tartom, még akkor is, ha csak egyszerű törvényről van szó, de még inkább akkor ha oly törvényről van szó, mely egyszersmind egyezmény és pedig egyezmény ugyanazon monarchiának egymásra utalt és egymással szövetségelt két állama közt.

Ha egyes államok más államok irányában megtörik a szerződést, mint ez néha történik, ez háborúra ad alkalmat; az egyik vagy másik győz, s a kérdés vége az hogy mindkét állam ismét belép a maga államéletébe és ezzel a háborúnak vége van; de ha ugyanazon monarchiának két állama, melyek népei közös érdekeknél fogva együtt tartoznak egymás védelmezni, s melyeket viszonyaik egymásra utalnak, törik meg az egymás irányában egyszer elfogadott egyezményt, ennek kétszeresen káros következménye van, mert az ily háboru nem szűnik meg soha, hanem folytonosan emésztí az összes monarchia erejét. (Élénk helyeslés jobbfelől.) Ennek következtében nézetem szerint, egy a kormány mint a törvényhozásnak kötelessége ugyan nem engedni azt, hogy egy fennálló törvény és fennálló jogok feladassanak, de ép oly kevésbé engedni azt, hogy bármely egyes szavak becsempészése vagy valamely törvény értelmezése által azok odább magyaráztassanak, mint azt az egyezmény megengedi. Itt csak egy helyes út van, a becsületes ragaszkodás az egyszer megállapított törvényhez, az egyszer elfogadott egyezményhez. (Helyeslés jobbfelől.)

A tulsó oldalról megemlítetett azon veszély is, mely minket érhetne azon esetben, ha a külön magyar hadsereg eszméje keresztül nem vitethetnék. Tisza Kálmán t. képviselő ur azt mondatá, hogy ha e kérdés, és pedig oly értelemben, mint ő indítványozta, megoldva nem lesz, igen feketének látja a jövőt. Engedje nekem is megmondanom, hogy én is igen feketének látom a jövőt, ha az létesülne, a mi némileg javasoltatott egy más indítványban, t. i. ha a két egymástól teljesen független hadsereg állíthatnék fel. Elmondom igen röviden, mitől félek, mi történnék akkor az én nézetem szerint. (Halljuk!)

Ekkor az történnék, hogy a most létező közös hadsereg és külön honvédség helyett létesülne nem két sereg, de talán sokkal több.

Nem hiszem ugyan, de föléstem, hogy létesülne két sereg; ez esetben birna az összes monarchia két sereggel, a melyek a helyett, hogy — mint most — közösen védik a monarchiát úgy, mint már a tulsó oldalról mondatott is, nem közösen, hanem kölcsönösen fogják azt védeni. A kölcsönösen egymást védő seregekből idő mulva lenne két sereg, mely kölcsönösen egymást nem védené; és a kölcsönösen egymást nem védő két seregből, attól tartok, hogy bizonyos körülmények közt ez talán idegen befolyások következtében is lehetne két oly hadsereg, mely egymást kölcsönösen fenyegetné. (Ugy van! jobbfelől: zaj balfelől.) Hogy mennyire kerülne ezen eredmény elére, hogy mennyire állítaná ez szembe egymással a monarchia két részét és Magyarország külföldöző elemeit, azt én említeni nem is akarom, hanem

igenis constataozom azt, hogy ennek eredménye bizonyosan nem az lenne — és itt nem parlamentarizmus, hanem teljes meggyőződésnek adok kifejezést, — mit a tisztelt ellenzék óhajt, sőt azzal egészen ellenkező, de tökéletesen hiszem, hogy ez lenne az eredmény, és miután ez volna az eredmény: ez az ok, a miért nem követhetjük azon politikát, melyet a t. képviselő ur e tekintetben ajánl. (Helyeslés jobbfelől.)

Már most átmegegyek azon kérdésre, és e részben ugyanazon álláspontot helyezkedem, melyet a t. előadó ur elfoglalt, vajjon a czim, mint ismételt indítványoztatik, megfelel-e a törvénynek, igen vagy nem? s ezen kérdésre azt vagyok kénytelen válaszolni, hogy nemcsak a törvénynek nem felel meg, hanem egyenesen ellentétben van az 1867-iki törvénnyel, egyenesen ellentétben van az 1868-iki törvénnyel, és még nyelvtanilag sem felel meg annak, a mit a törvény végrehajthatni szándékozik; sőt csak arra alkalmas, hogy a haderő különböző tényezőinek viszonyát zavarba hozza. Ezen okoknál fogva nem fogadhatom el a központi bizottság által ajánlott változatot.

Méltóztassanak most megengedni, hogy az egyes tételeket röviden bebizonyítsam. (Halljuk!) Mindenek előtt az 1867-iki XII. t. cikknek 11. §-a az, melyre a központi bizottság az általa javasolt czimnek helyességét alapítja. Mit mond ezen törvény? ezt mondja: „Ő felségének a hadügyi körébe tartozó alkotmányos fejedelmi jogai folytán mindaz, a mi az egész hadseregnek, és így a magyar hadseregnek is, mint az összes hadsereg kiegészítő részének, vezérletére és bszervezetére vonatkozik, ő felsége által intézendőnek ismertetik el.“ (Vége k.)

Pest, január 18.

□ Az ujonczozásról szóló törvényjavaslat két napi vita után ma megszavaztatott, 63 szótöbbség támogatván a kormányt. Ez különös jelenség, annál is inkább, mert a korábbi szavazatok jóval kisebb számot mutatnak ki.

Oka abban rejlik, hogy a pártértekezleten a kérdés megvitattatván, a miniszterelnök a kételkedő- és illetőleg ellenzökökkel szemben azon nyilatkozatot tevő, hogy e kérdésben ragaszkodik az eredeti szöveghez, semmi módosítást nem fogad el, s annyira meg van győződve arról, hogy ennek így kell lennie és nem másképp, hogy nemcsak maga nem javasolná a királynak, sőt ha ő felsége kívánna, még akkor is ellenezné, mert ezt kívánja a haza népének békés egyetértése. Kivüle hatással beszélt ugyanott, valamint a házban is Tóth Vilmos.

A képviselőház vitája meddő volt, s épen nem épületes. E kérdésben igen bajos eltalálni a kellő határt. Ha igen buzgón védjük a szöveget, akkor igen könnyen kiöntjük a fürdővel a gyermeket is, míg másfelől, ha ószintén védjük, akkor darázs-fészekbe nyulunk, melynek zsi-bongása nem egyszer zúgott oly kellemetlenül a képviselőházban.

A deákpárt tagjaira hatott az értekezletben hallott capacitatio, s bár némelyek azon szándékkal mentek oda, hogy szavazáskor elhagyják a termet, mégis bennmaradtak, mert az ellenzököknek némely enfantréleje, mindig tud valami olyat mondani, mivel a deák-pártot összetömríti és még a kételkedőket is a zászló alá téríti.

A delegatiónk bizottságai működnek, sőt a német delegatiónk nyilvános ülésekben is vizsgálja szokott gyors haladásával a költségvetéseket. Mindkét fél törölget ugyan, de a németek nemcsak a rendkívüliből, hanem a rondes költségvetésből is oly összegeket törölnek, hogy a két fél kiegyezésére alig van kilátás. Ismét az együttes ülésnek kell tehát döntenie, s ebben a lengyelek, mint vélik, ismét a magyarokkal fognak szavazni.

Legújabb táviratok.

Zürich, jan. 17. (Eredeti sürg.) A f. hó 15-én végbement ütközetek azt eredményezték, hogy a francia hadsereg most csak 2 órányira áll Belfort előtt. A vár és Bourbaki hadserege közt Werder serege áll bekelve, mely könnyen a svájci határon át szoríthatatik, miután egy Pfirt-ből jött jelentés szerint, egy francia hadosztály La-Chapell-be (északkeletre Belfortól) bevonult. A leg-

többi ütközetekben a németek 2500 embert s temérdek hadiszert vesztek.

London, jan. 19. A „Daily News“ jelenti: A védelmi bizottság azt határozta, hogy Longwytt és Givet minden áron védeni kell. — Chaudordynak egy irata arról tudósít, hogy nem francziák, hanem a poroszok azok, kik Belgium és Luxemburg semlegességét sokszorosan megsértették.

Bern, jan. 19. Pruntrutból jelentik e hó 18-ról: A poroszok megszállották a felgyújtott Abbeville helységét. A francziák Blamont és Ponteride felé délnek vonultak vissza.

Berlin, jan. 19. (Hivatalos.) Versaillesből jelentik e hó 18-ról: 17-én Bourbaki ismételt támadást kísérelt meg Werder ellen; — ez utóbbi ágyúkkal erősített, elsáncolt posztóit győzelmesen megvédte, és minden támadást visszautasított. A németek vesztesége a közelebbi 3 napi csatákban 1200 emberre tehető. Bourbaki hadi visszavonulásban van.

Bordeaux, jan. 18. Bourbaki tábornoknak egy f. hó 17-én kelt sürgönye jelentést tesz a megtörtént fő-támadásról. Bourbaki megkísérelte az ellenség balszárnyának megkerülését, de mivel az e czélből kiküldött hadseregek maguk is veszélybe jöttek, csapataink csak saját hadállásaikat tarthaták meg. Az ellenségnek ropant erős tüzérése van, s naponta nagy erősbítéseket kap, mi által erős hadállásaiban képes volt, jóllehet csak védőleg — ellenállani erősfeszítéseinknek. Az időjárás nagyon kedvezőtlen, az előnyomulás nagyon terhes, minek folytán Bourbaki jónak látta a csatanap reggelén elfoglalva tartott hadállásaiba visszavonulni.

Genf, jan. 18. Garibaldi a 30—40,000 emberre erősített hadtestével fedezi az erődített Dijont két porosz-hadtest előnyomulása ellen Chaumontból.

Versailles, jan. 18. Ma ment végbe a katonai tisztelgés a császár előtt. Minden ezredből — beleértve a bajorokat is — a tisztet, két altiszt, s a zászló-tartó a zászlóval voltak jelen. A Meziéresnél alkalmazva volt nehéz ágyúk Páris északi homlokzata felől fognak működésbe lépni.

Párisból 13-ról kelt tudósítások szerint a poroszok bombázása több ponton folyvást heves, a nélkül hogy több hatást tenne, mint az előbbi napokban. A csapatok magukat tüzelés alatt bámulatraméltó. 12-n éjjel a poroszok különböző pontokon kísérletet tettek az erődöket összekötő fűtő árkok ellen; de mindenütt visszaverettek. Az ellenség fűtővezetékeinek 17 nap óta semmi komoly eredménye sem lett. A francziák vesztesége aránylag csekély; a kitört tüzvészek tüstént elfojtattak. Az ezen tényeket konstátáló katonai jelentés fényes bizonyítványt szolgáltat ki a tisztet s csapatok föltétlen odaadásáról s a lakosság sziládságáról.

UJDONSÁGOK.

— **Ő es. és Ap. kir. Felsége** f. év január 9-n kelt legfelsőbb elhatározásával megengedni méltóztatott, hogy a II. m. kir. jótékonyági államsorsjárték tiszta jövedelme az 1849. évb. munkaképtelenné lett honvédek javára fordíttassék, illetőleg, hogy az ezen államsorsjártékból eredő tiszta jövedelem az e célra megalakult „országos honvédség-egylet“ rendelkezésére bocsáttassék.

— **Király ő felsége** folyó év január 7-én kelt legfelsőbb elhatározásával a Hatschek János, m. kir. állami könyvnyomda-intézeti földabrosz-rajzoló által készített, a mindkét hitvallásu evangélikusok és unitáriusok egyházainak kiterjedését előtűntető földabroszt elfogadta.

— **Király ő Felsége** jan. 19-én Bécsbe volt utazandó, honnan 23-ára ismét visszavárvák. Azt gyantítják, hogy ő Felsége ez utazása összeköttetésben áll az új osztrák ministerium kinevezésével, miután gr. Potocki lemondása alkalmasint el fog fogadtni.

— **Mátyás király serlegét** ismerteti a „Máramaros“ A becses mű, melyet Mátyás a velencei köztársaságtól kapott ajándékba, midőn második nejevel, Beatrixsal menyegzőjét tartotta, talapzata vert ezüst, felül megaranyozva, s ezen dombor alakú velencei fehér eszikosztott kristály van. A serleg alakja megfordított güla mint a pezsgős poharaké, csak hogy átmérője 10 és fél, magassága pedig 16 és fél hüvelyk. A talapzaton hosszabb vers olvasható, melyet P. Thewrewk József szerint, ki 1856-ban egy ma már nem igen ismert füzetet irt a serlegről, Verestói István erdélyi ref. lelkész irt. Mátyás kincstárába tette az ajándékot, de Ulászló hűtlen

kincstárnoka Batthyány Benedek eltulajdonította és saját kincstárába helyezte át. Batthyány Kázmér 1849-iki külügyminister idejéig a családnál maradt. A forradalom bukásával a gróf többi confiscált javaival együtt Kis-Béren elárverezték, s a német becsülők 2 ft kiküldési árt szabtak rá. Így került a jelenlegi tulajdonos kezébe 24 frton, ki a nagy király nevéhez méltó kegyelettel őrzi, s halála esetére legilletékesebb helyére, a nemzeti muzeum számára ajándékozta.

— **A kolozsvári m. kir. honvéd-kerületi parancsnokság** sziveskedett velünk közölni azon adakozások eredményét, melyek egy itt fenállítandó honvédzene kar részére befolytak. E szerint a lefolyt 1870-ik év alatt magány adakozások útján az egész országból begyűlt 6753 frt 90 kr készpénz és 540 frt értékű papirokban. A kerületi honvéd-tisztikar által tett díjvisszahagyás vagy adakozás útján pedig 1825 frt 58 kr és 50 frt értékű papir. Összesen begyűlt tehát az 1870. év folyamata alatt **8579 frt 48 kr készpénz és 590 frt értékű papir.** Miután ez összeg egy zenekar felállítására még koránt sem elégséges, újabb felkérünk minden rendű és rangu hazafi, kivált a tehetősebbeket, sziveskedjenek újabb adakozásaikkal a kitűzött nemes cél eléréséhez hozzájárulni, hogy lelkes honvédeinket a magyar embert kiváló tehettek bűzdítő magyar harcei zene mellett lássuk mielőbb, még ez év folytán lépdelni, s ha a szükség úgy kívánna, a haza szent védelmére kelni. Föl tehát újabb adakozásra.

— **A katolikus autonomia munkálatai** ügyében írja a „M. Á.“: Ugy vagyunk értesülve, hogy a katolikus autonomia szervezési javaslatának kidolgozására a 27-es bizottság kebeleiből kiküldött 9-es albizottság a kalocsai érsek lakásán és elnöklele alatt tegnap befejezte működését. Szilágyi Virgil ur felolvastván a szervezkedési javaslatot, melynek szövegéhez őt a 9-es bizottság felkérte, az rövid eszmecsere folytán, néhány lényegtelen módosítással elfogadott. Most szombaton már a 27-es bizottság tanácskozásai fognak kezdődni. Tekintve azon körülményt, hogy az előterjesztett szöveghez teljesen megkönyebbít a tanácsadások folyamatát, alapos a remény, hogy a 27-es bizottság is néhány ülésben el fogja intézni.

— **Az új perendtartásra** a „T.-s.“ arról értesül, hogy a szóbeliség és közvelenségre alapított ez új tervezetben szigorúan a francia rendszer van alkalmazva.

— **A vallás- és közoktatási m. kir. minister dr. Csiki Viktor** kolozsvári jogakadémiai nyilv. rendkívüli tanárt, az általa eddigéllé ellátott egyházjogi tanészre, a szabályszerű illetményekkel nyilvános rendes tanárrá nevezte ki.

— **Medgyesről** írják: a m. keleti vaspálya hivatalnokainak száma folyvást apad, úgy hogy már most alig van ott egyharmada, 8 nap előtt az igazgató is elutazott Londonba, hogy a Waring testvérekkel értekezék.

— **A es. kir. szab.** Kassa-oderbergi vaspálya teschen-zsolnai vonal része mentén fekvő esáca-kiszucz helyi és zsolnai vasúti állomások folyó évi január hó 8-tól állam- és magán-sürgönyök felvételére fel vannak jogosítva.

— **„Második Rákóczi György és kora“** című 5 felvonásos szomorjátékra hirdet előfizetést **Ürményi Lajos.** Egy példány ára: 80 kr. oszt. ért., előfizetheti Stein János útján 1871 február végéig; a mű áprilisben jelenik meg.

— **Győrffy Antal** szintársulata Brassóba készül. — **A közéletnádai** gyorsírási tanárok megvizsgálására állandó bizottság felállítását szerveztetvén, az e végre felkért pesti egyetemi gyorsírási tanárok Fenyvessy Adolf és Markovits Jónu fel is terjeszték a közösen megállapított szabályzati tervezetet.

* **Egy újabb** — kilenczedik — távirati tanfolyamnak február 20-án Pesten leendő megnyitása elrendellett. Ezen legfeljebb 3 hónapig tartó tanfolyamba főlvetelnek azon 18 évet már betöltött, de a 30-ik életévet még tul nem haladt, hivatalviselésre alkalmas, egészséges testalkatu s a magyar korona területén szü-

letett egyének, kik legalább is hat gymnasialis vagy hat reáltanodai osztály, vagy ezeknek megfelelő katonai szakiskolát végeztek, kiknek jó kézírásuk van és legalább magyarul és nemetül tudnak; megjegyzetvén, hogy más honi és idegen nyelvek tudása a más tekintetben egyenlőkkel szemben, az alkalmazásnál előnyül számítatik be. Az ezen tanfolyamba belépni kívánók kötelesek e tekintetben kérelmüket az említett tulajdonságokról szóló, valamint illetőleg azt is, hogy hadkötelezettségüknek mennyiben tettek eleget, — hites bizonyítványokkal felszerelve — a földmivelés-, ipar- és kereskedelmügyi m. kir. miniszterium IV. táviratdostályához Pesten, legfeljebb folyó évi február 8-kaig benyújtani; kik netalán már nősek lennének, kérelmükben ezen körülményt is említék meg. A tanfolyamra felvettek erről tudastatván, kötelesek folyó év február 8-án magukat fennirt szakosztályban bemutatni. A kitűzött határidőn tul beérkező, vagy a szükséges előiskoláról s a más megkívántató tulajdonságokról szóló bizonyítványokkal fel nem szerelt kérelmek nem fognak tekintetbe vétetni. A főlvetelkor minden tanuló köteles o. é. 8 frtot lefizetni, melyért az európai távirati hálózatnak egy térképét s a szolgálati utasításnak egy nyomtatott példányát is megkapja.

— **A osztrák nemzeti bank** jan. 19-iki közgyűlése jóváhagyta az 1870-iki számadásokat; valamint az egész évi 52 frt 50 krból még kifizetésre kerülendő 21 frt 50 krnyi részlet-ozsáték kiszolgáltatását.

— **A föld összes lakosainak** statistikája.

Legújabb statistikai adatok szerint a föld összes lakosainak szám: 1,228 mil. becsülhető, ezek közül 522,000,000 a mongol-, 360,000,000 a kaukázsi-, 190 millió az aethyopiai-, 176,000,000 a malayi, 1,000,000 az indo-amerikai fajhoz tartozik. — Az évi halálozások száma 33 1/2 millió, tehát minden másodperczben egy ember hal meg. — Az életkor középhossza 33 évre becsülhető; a 7-ik évet csak minden 4-ik, a 60-at minden 100-ik, a 90-et minden 500-ik, végre a 100-at minden 100,000-dik éri el. — Az összes emberek 3642 különböző nyelvet beszélnek, a tájnyelveket ide nem számítva s 980 vallás szerint imádják istenüket.

— **Megjelent és hozzánk is beküldött: Nótan,** vagy az asszonyi hivatás tudománya. Iskolai tanulmányul irta **Kálniczky Endre.** Negyedik javított kiadás. Miskolcz, Fraenkel B. tulajdona. Ára 24 kr. o. é.

— **A porosz tüzéréség** a nogeni erőd legénységének egy sajtóságos újevi üdvözlötet küldött, egy ágyu golyót ugyan is az erőd főbemenetele fölött levő órába akkor löttek be, midőn az óra kalapácsa a múlt év utolsó óráját elüté.

Nemzeti színház. Vasárnap, januárius 22-kén „Szapary Péter“ Dráma 5 felvonásban.

Piaci tudósítás. N.-Szebenben különösen a tisztabúzat keresik, de a rozsz útka miatt nem érkezett elegendő a piacra. Beszterczén nagy ára van a nyers marhabőrnek. A fagygyu-szállítmányok sem felelnek meg a szükségletnek. Egy mázsa fagygyu-gyertya 40 ft, egy mázsa szappan 27 ft. A szesz- és pálinka-üzlet lanyha, csak a közelebbi vidékre szorítkozik. A fehér rongy mázsáját 6 ft 80—90 kron szedik az itteni piacon, a másfélét 3 ft 50—70 kron fizették. A tűzifának szekerét állag 4 frttal vették. Az időjárás annyiban kedvező, hogy még nem ártott vetéseinknek bárha a hólepel nem elég vastag.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.
Jan. 20-ról: 5% Metaliques 58.40. 5% Nemzeti kölcsön 67.45. 1860-diki államkölcsön 94.90. Bank-részvény 724. Hitelrészvények 250.80. London 124. 25. Ezüst 122. Cs. kir. arany 5.86. Napoleondor 9. 96 1/10.
Földtermentesítési kötvények: Magyar 77.75. Temesi 76.50. Erdélyi 74.50. Horv.-Slavon 82.50.

Tulajd. és felelős szerkesztő: **Sándor József.**

Hivatalos.

Sz. 23—1871 elnö. (31) 2—3

Hirdetmény.

Nemes Tordamegye állandó képviselő bizottmánya közgyűlése határidejűl jövő február hó 8-nak d. e. 11 óráját tűztem ki, helyül nemes Torda városát, melynek egyik főbb tárgya leend, a főméltóság magyar királyi igazságügyi ministeriumnak a törvényszékek, és egyes bíróbiróságok elhelyezését tárgyzó és a hatóságok kihalgatások végett, a királyi biztos ő nagyméltósága útján közölt leirata, mely közgyűlésben mind azon bizottmányi tagokat, a kik jelenben a megye területén kívül laknak részvenni ezennel felkéretnek.

Tordán január 18-án 1871.

Br. Kemény György, főispán.

Nem hivatalos.

(32) 1—1

A mor.

A „Felicitas“ nevét viselő központi iroda már évek óta nem kimél semmi költséget, hogy oly urak és hölgyek számára, a kik a házasság fontos fokához közelednek, körülményekhez képest a szabad választásra alkalmas nyújtson, s hogy e részben közbenjárása kielégítő legyen. Hogy ez intézetet szemrehányás nem illetheti, tanúsítja száz meg száz általa közvelített házasság. A titoktartás legszigorúbb elve. Tudakozódhatni **Dobosevic Livius,** a „Felicitas“ nevét viselő szab. központi iroda ülnöke útján Illok-on, a Szerémségben.

Nyavalyatorésben (Fallsucht) szenvedőket leül állati úton gyógyít a nehezkor valódi orvos **Dr. Killisch O. Berlinben,** jelenleg Louisenstrasse Nr. 45. Eddigélé 100-nál több nyavalyatorést gyógyított meg. 12/1 103—156 (9)

Márvány Gyula
KOLozsvÁRtY
főtéren levő esemege üzletében

kaphatók:

Pástétom	1 kis doboz	4 frt.	—	96	kr.
„	1 nagy	9 frt.	—	96	kr.
„	1 font	1 frt.	60	96	kr.
„	„	„	20	96	kr.
„	1 darab	1 frt.	—	80	kr.
„	1 font	1 frt.	—	48	kr.
„	„	„	60	20	kr.
„	„	„	20	20	kr.
„	„	„	40	20	kr.
„	„	„	20	80	kr.
„	„	„	2	80	kr.
„	„	„	2	80	kr.
„	„	„	2	80	kr.
„	„	„	2	80	kr.
„	„	„	1	20	kr.
„	„	„	2	40	kr.
„	„	„	2	80	kr.
„	„	„	1	20	kr.
„	„	„	1	20	kr.
„	„	„	1	40	kr.
„	„	„	1	3	kr.
„	„	„	6	6	kr.
„	„	„	6	6	kr.